

Trøstegrunde for Norges sande Venner

Taler

Peter Olivarius Bugge

Dato

18 september 1814

Sted

Videnskabernes Selskab,
Trondhjem

- 1 Hvo grømmer sig ikke ved at tænke over Norges Skjæbne? Dette stolte, gamle
Rige, en Tid Nordens Skræk, til hver Tid bekjendt for sine Indvaaneres
Tapperhed og Trofasthed, dette vort elskede Fødeland er bleven til Spot og
Skjendsel for Verden. Dets Ære er tabt. Eller siger jeg maaske formeget? Lader
5 os dog eftertænke, hvad her er skeet, og da fælde hver Mand Dommen!

- Folket havde erklæret sig frit, selvstændigt og uafhængigt; at dette ikke var
Mundsveir, men Hjertets Alvor viste de Tilberedelser, som gjordes, de
Opofrelser, som villigen ydedes. En Arme samles, en Arme, som Norden neppe
10 i sildigere Tider har kunnet fremvise Mage til. Vel ved jeg, at den ikke henhører
til de talrige Sværme, som ofte treder frem paa Skueplassen. Men det ved jeg
ogsaa, at hvert Hjerte slog varmt for Norges Sag; det ved jeg, at Landets Sønner
stod rede til at afværge Vold fra Fædrenelandet, og higede efter den Ros at dø
Ærens Død for Norges retfærdige Sag. Og hvem var der vel blandt os alle,
15 Medborgere! som ikke gjerne havde ofret det kjæreste, han eiede, for Landets
Frelse? Hvem var det blandt os, som ikke gjerne, om det havde været fornødent,
var gaaet ud af sin egen Seng for at overlade den til Vederkvælgelse for sin
blødende Landsmand? I Spidsen af Hæren stod en ung kraftfuld Fyrste, som
Folkets Hjerter havde udkaaret til at sidde paa Norges ærværdige Throne. Alle
20 elskede ham; alle ofrede gjerne Livet for ham; thi han fortjente det. I saa ham
selv, Medborgere, da han for ikkun 8 Maaneder siden vandrede blandt os. I hans
Aasyn var Værdighed og Majestæt; i hans Blik Forstand og Godhed; i hans
Stemme, hans Tale, ytrede sig hans Hjertes ædle blide Følelser. Sysselsat fra
Morgen, ja næsten den hele Nat laa Rigets Vel ham paa Hjertet; intet undgik
25 hans Opmerksomhed; ei var der falsk Glimmer, som overstraalede ham; men
ved Virksomhed, ved Deltagelse, ved selv at ville se og kjende alt, viste han, hvad
for en Landsfader vi i ham kunde have ventet. Mig synes, vi kunde sige om ham,
som Samuel fordums sagde om Israels første Konge til Folket: «Ser I den Mand,

30 som Herren have udvalgt: thi hvo er som han blandt Folket.»

Og under disse Udsigter, under disse levende, luende Fedrelandske Følelser, da
Altsammen glemte sig selv og tænkte kun paa Landets Frelse, hører vi det
skrækkelige Budskab, at Omstændighederne havde aftvunget vor Regjering en
35 Vaabenstilstand. Hvorledes? Havde da Krigen varet saa længe? Intet mindre;
omtrent i 14 Dage! Var da vore Hære ødelagte? Langt fra; neppe var Tabet at
tænke paa! Var da Vaabenstilstanden fordelagtig? Det prøve hver Mand selv,
som betenker, at vor Arme maatte opløses og gaa hjem; at en liden ubetydelig
Del tillades os at holde i Marken, medens Fiendens Hær staar slagfærdig inde i
40 Landet; at tvende Fæstninger er overgivne; at Fiendens Befuldmægtigede maa
tillade vore Skibe at seile; at Fienden ikke engang har bevilget det holdende
Storthing mere end 14 Dage til at fatte en Beslutning, forn enten uigjenkaldelig
vil tilintetgjøre vor politiske Tilværelse eller fornye Kampen, der nu bliver mer
vanskelig end før. Og for at gjøre Ulykken fuldkommen: - vor Konge, som
45 Follets Hjerter hyldede, som dets Haab stod til, bragtes syg hjem. Syg maa han
tilbringe sin Fødselsdag, der nu ikke er nogen Gledesdag, som den ellers vilde
blevet; men en Dag, paa hvilken Folkets Hjerter intet have tilovers, uden dette
Ønske: «O, at vor elskede Konge maatte leve! o, at han endnu maatte blive
lykkelig og se sit kjære Norge frelst!»

50 Medborgere! Jeg erklærer det rent ud: Hvad der er hændt os, er neppe hændet
noget Folk paa Jorden. Den tapreste Arme splittes ad, uden at være overvunden.
Et Folk som det norske, der er bekjendt for sin Fædrelandskjærlighed, for sin
Troskab, har paadraget sig for hele Europas Øine Mistanke for Feighed og
55 Troløshed ! En Konge, som var elsket maaske mest blandt alle Konger paa
Jorden, forraades. Aldrig har noget Folk elsket sin Konge høiere end
Nordmanden elskede Kristian Fredrik, og aldrig har nogen Konge erfaret mere
hjærtekrænkende Sorger af sit Folk end han.

60 Hør mig med Taalmodighed, Medborgere, og undskyld mig, om jeg siger
formeget; thi mit Hjerte er for fuldt. Jeg er selv Nordmand; jeg var stolt af at
være det. Men nu forekommer det mig nesten som en Vanære. Døm selv, om jeg
har Uret! Jeg siger: vor nationale Ære er tabt. Naar lovede et Folk mere, og naar
holdt det mindre? Dog - kan vi sige, at Folket var troløst? Nei sandelig, det kan
65 vi ikke! Og dog ser det saaledes ud for hele Verden. Skal vi tro svenske
Efterretninger, have da ikke Nordmændene i alle de Bygder, hvor de Svenske er
komne, sveget Ed og Pligt? Har de ikke med aabne Arme løbet Fienden imøde?

Har ikke, o Skjændsel! Fredrikshalds Indvaanere reist Fienden imøde med
70 Trostabs Ed? O, gid det var Usandhed! Og vi maa endnu haabe det! Eller skulde
Fædrenes Minde saa ganske være gaaet Eder af Glemme, I feige Uslinger! Skulde
man tro det muligt, at Haldens Indvaanere, hvis Forfædre selv afbrendte deres
By, hvis Minde derfor lever i Efterslægtens Erindring, - skulde man tro, siger jeg,
at dette samme Fredrikshalds Indvaanere nu skulde give Exempel paa den
75 foragteligste, den nederdrægtigste Feighed? O nei! vi ved det kun af svenske
Efterretninger; vi vil endnu trsøte os i Haabet om, at de er falske.

Vi har selv lest i offentlige Blade, hvad kjække Menneskevenner i det britiske
Parlament har talt for Norge, hvorledes de har ophøiet dette Folk til Skyerne.
80 Hvad vil disse nu sige? Vor Ære er borte.

O, ulykkelige norske Folt, ulykkeligere end noget paa Jorden! Alt ser ud som om
du var skyldig, og dog er du uskyldig! Alt ser ud, som om du pralede med
tomme Løfter, og dog er du trofast! Alt ser ud, som om du vilde forraade din
85 egen Konge, og dog elskede du ham med inderlig Hengivenhed! Enkelte
Mennesker, for hvilke ingen Skjændsel, ingen Straf kan være for haard, har
myrdet Norges Ære.

[...]

90 Et lykkeligt Tilfælde, der kan forvandle vor Sorg til Glæde, er lige saa muligt,
som det Uheld, der har rammet os. Forekommer det endnu saaledes, som om alt
Haab var ude, saa maa vi ogsaa betænke, at Mennesket oftest, naar sørgelige
Tildragelser indtræffer, er tilbøieligt til at lukke Øinene for alt glædeligt Haab.
95 Ligesom vi for kort Tid siden var villige til at tro, at vor Selvstændighed var vis,
vor Kraft stor, saaledes er vi nu altfor villige til at overgive os til trøstesløs
Modløshed og til at tro, at for os er ingen Redning mulig. Og dog er den mulig.
Det staar i Herrens Haand, hvad vor Skjebne skal vorde: men ganske at opgive
alt Haab og overgive os til Fortvivlelse, det vilde dog vistnok være ufornuftigt.
100 Thi den Kraft, vi har tilbage, vilde netop derved slappes. Og denne Kraft synes
dog ikke at være aldeles ubetydelig. De Tab, vi har lidt, er nesten ingen. Det er
just dette, der gjør Fiendens Fremgang saa ubegribelig. Vore tapre Krigere lever
endnu fulde af Ild og Mod og Varme for Fædrelandets Sag. Den almindelige
Enthusiasme for Norges Sag synes heller ikke at være kjølnet ved de senere
105 Tildragelser, idetmindste i vore Egne; meget mer synes den at have vundet i
Styrke. Ja, Medborgere! Jeg ved ikke, om jeg feiler; men mig forekommer det,

som om den almindelige Stemning nu er ærværdigere end nogensinde. Før bestod den mer i letsindig Skryden; det lod, som om man ansaa det hele for en
110 Børneleg; det syntes, som om man var kortsynet nok til at tro, at vor Fiende ei vovede at binde an mod os. Nu har vi lært det modsatte; men nu synes ogsaa Stemningen at være bleven mer alvorlig, mer fast, mer mandig. Nu synes vor Iver for Norges Sag ikke længer at være en Virkning af opbrusende Lidenskab, men en vel overveiet stærk og kraftfuld Beslutning. Det skulde være underligt,
115 om ikke Kampen, hvis den paany skulde begynde, vilde vorde haardere end nogensinde.

Lad os endnu ikke tabe Modet, men med villig Hengivenhed i Forsynets Styrelse være rede til Alt. Vi har ikke tabt saa meget, at det jo endnu kunde
120 oprettes, og vor Ære saaledes reddes. Maaske vi i Grunden har vundet mer, end vi har tabt. Thi rigtignok har nu Fienden en Del af vort Land inde, rigtignok staar han nu med draget Sværd inden Norges Enemerker, rede til at slaa til, hvis hans Tilbud ei antages; men derimod er vi blevne befriede fra en langt farligere Fiende, som boede i Landet; jeg mener de mange feige, de æreløse Forrædere,
125 som nu vil blive kjendte og slutteligen ikke vil undgaa deres fortjente Straf. Nu har vor elskede Konge af Erfaring lært at kjende sine Folk; nu har han set Prøve paa, hvem han kan bygge paa, og hvem der er æreløse Bedragere. Det er altsaa et stort Spørgsmaal, om ikke vor Vinding er større end vort Tab; det er et Spørgsmaal, om ikke vor Kraft nu er mandigere, fastere, mer bestemt end den
130 før var.

Kilde

A. O. Øverland: Illustreret Norges Historie. Tolvte Bind. Kristiania 1897, s. 308-310.

135 **Emner**
1814, Innlegg

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/troste Grunde-for-norges-sande-venner>

140

145